PLÁN VÝCHOVY A PÉČE
část třetí

Adaptační program dětí

DĚTSKÁ SKUPINA DUHOVÁ KAPIČKA

Duhová kapička je registrovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí jako ,,dětská skupina". Naše dětská skupina se nachází na adrese Adámkova tř. 654, Hlinsko 539 01. Prostory splňují veškeré hygienické, stavební, provozní a bezpečnostní normy vyplývající z Vyhlášky č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a ze Zákona 247/2014 Sb. o poskytování služeb péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 329/2021 Sb.

Základní údaje o zařízení:

Poskytovatel

Název: Duhová kapička z. s.
Zodpovědná osoba: Milada Minaříková
Sídlo firmy: Wilsonova 368, Hlinsko 539 01
Sídlo provozovny: Adámkova tř. 654, Hlinsko 539 01
Telefon: 739 439 219
web: http://www.duhovakapicka.cz

Typ předškolního zařízení:

Dětská skupina pro veřejnost s celodenním provozem a stravováním
Kapacita: 24 dětí
Počet tříd: 1
Datum zahájení poskytování péče: 15. 1. 2018

Verze platná od 1. 1. 2023

Schválila: Milada Minaříková,
předsedkyně zapsaného spolku Duhová kapička z. s. a provozovatelka DS Duhová kapička

Tento adaptační program pro děti v DS Duhová kapička určuje podmínky realizace adaptačního procesu dětí před a po jejich nástupu do DS.

Adaptační proces je zaměřen zejména na postupné seznamování dítěte s prostředím DS, pravidly, seznámení s pečujícími osobami, s ostatními dětmi v DS a v neposlední řadě také na postupné dočasné odlučování od rodičů, na jejichž neustálou přítomnost bylo dítě dosud zvyklé.

V rámci adaptačního procesu jsou vždy respektovány individuální dispozice každého dítěte – věková specifika dítěte, jeho psychosociální a fyzický vývoj (zralost), úroveň adaptability, biorytmus, jeho zvyky, dosavadní zkušenosti se sociálními kontakty, zájmy, hygienické návyky, dosažená úroveň sebeobsluhy atd. Důležité jsou samozřejmě také potřeby a očekávání rodičů, jejich zkušenosti, možné obavy, časové možnosti.

Naším hlavním cílem je, aby byl proces adaptace pro každé dítě co nejefektivnější a zároveň příznivě ovlivňoval jeho zdravý psychosociální vývoj.

Adaptační proces:

1. Před nástupem dítěte do DS

1.1. Nabídka návštěvy dětské skupiny pro zájemce o využívání služby

DS umožňuje rodičům, kteří mají zájem o umístění dítěte v DS, individuální návštěvu DS spojenou s prohlídkou prostor a podrobným seznámením s nabídkou poskytovaných služeb. Tyto návštěvy se konají buď v běžné provozní době DS, nebo po dohodě mimo provozní dobu. Rodičům vždy doporučujeme vzít na prohlídku s sebou i své dítě.

1.2. Sestavení adaptačního plánu dítěte ve spolupráci s rodiči

Ještě před zahájením docházky dítěte do dětské skupiny proběhne s rodiči úvodní rozhovor, v rámci kterého zjišťují pečující osoby informace důležité pro nastavení individuálního adaptačního plánu dítěte a poskytování péče a výchovné práce s dítětem. Zjišťujeme mj. složení rodiny, základní motivaci rodičů k umístění dítěte do DS, biorytmus dítěte, zvyky dítěte, zkušenosti s chováním dítěte ve skupině vrstevníků, co dítě baví, z čeho má obavy, v čem je šikovné, v čem má rezervy, možné zdravotní obtíže, jeho hygienické návyky, úroveň sebeobsluhy atd.

1.3. Příprava dítěte na docházku do dětské skupiny

Pro usnadnění zahájení docházky dítěte do DS jsme pro rodiče připravili několik užitečných tipů, které jsme shrnuli do tzv. „desatera“. Desatero pro snadnější začlenění dítěte do DS:

1. Mluvte s dítětem o tom, jak to v dětské skupině vypadá a co ho čeká. Vyhněte se negativním popisům, jako „tam tě naučí poslouchat“ apod.
2. Zvykejte dítě na odloučení. Při odchodu láskyplně a s jistotou řekněte, že odcházíte, ale ujistěte dítě, že se vrátíte. Dítě potřebuje vědět, že se na vás může spolehnout.
3. Veďte dítě k samostatnosti v hygieně (zkoušejte používat nočník), při oblékání a při jídle.
4. Seznamujte dítě s hrníčkem a lžící. Dítě by mělo být zvyklé na tuhou stravu a umět jíst u stolu.
5. Dodržujte pouze jedno spaní přes den (po obědě, cca v 12.00 hodin).
6. Učte dítě reagovat na jeho jméno a na výzvu dospělého.

7. Dodržujte postupnou adaptaci dítěte v DS dle doporučeného adaptačního plánu.
8. Ráno se snažte o co nejrychlejší předání a rozloučení s dítětem. Pokud bude plakat, buďte přívětiví, ale rozhodní.
9. Dejte dítěti s sebou něco důvěrného – plyšáka, hračku, látkovou plenu.
10. Spolupracujte s pečujícím personálem. Vzájemná podpora usnadní dítěti přechod z domácího prostředí do kolektivu a odloučení od rodičů.

Desatero je předáváno rodičům poté, co projeví zájem o umístění dítěte do DS, zpravidla na úvodní schůzce k předání podkladů a seznámení s prostory a službami DS.

2. Po nástupu dítěte do dětské skupiny

Adaptační období trvá zpravidla 4 týdny od nástupu dítěte do dětské skupiny, ale může být i delší. Jeho délka je vždy individuální.

2.1. Možnost přítomnosti rodičů v DS bezprostředně po nástupu dítěte do dS

Aby si dítě mohlo lépe přivyknout na nové prostředí, seznámit se s pečujícími osobami a ostatními dětmi, ale zároveň neztratit náhle pocit bezpečí a jistoty, kterou mu dává přítomnost rodiče, mají rodiče možnost trávit v průběhu prvního týdne pobytu s dítětem v dětské skupině předem stanovený čas.

Pokud dítě nastoupí do DS v průběhu roku, bude záležet na domluvě rodičů s pečujícími osobami vzhledem k faktu, aby se nenarušil již zaběhnutý režim DS a ostatní děti tak nebyly vystaveny stresující situaci z přítomnosti cizí osoby – maminky nebo tatínka jiného dítěte.

2.2. Postupné prodlužování doby pobytu dítěte v DS

V prvních týdnech docházky dítěte do DS je vhodné umístit dítě do DS nejprve na kratší dobu (několik hodin denně) a následně dobu pobytu dítěte prodlužovat. Dítě si tak může postupně zvykat na odloučení od rodičů, nové prostředí, kolektiv a pečující osoby. Po uvyknutí dítěte na pravidelný režim je vhodné dodržovat pravidelnost docházky v dohodnuté dny. Výjimky v docházce dělat jen opravdu ze zásadních důvodů.

2.3. Další doporučení rodičům pro usnadnění adaptačního procesu[1]:

Rozlučte se s dítětem přívětivě, ale loučení neprodlužujte. Povídejte si s dítětem o tom, co v DS dělalo, jaké to pro něj bylo apod. Zapojení dítěte do jednotlivých aktivit DS je dobrovolné, dítě do aktivit nenuťte. Pozitivně motivujte dítě, ale bez nutnosti odměny (dárku) za každý den v DS. Umožněte mu vzít si sebou např. oblíbenou hračku, která mu umožní navodit si ve skupině pocit bezpečí. Dodržte všechny sliby, které dítěti dáte. Respektujte individuální proces adaptace, mějte trpělivost. Neporovnávejte Vaše dítě s druhými dětmi. Každé dítě je jedinečné, stejně tak jeho situace. Aktivně spolupracujte s personálem DS a důvěřujte jejich kompetencím.

[1] *Převzato z metodického materiálu Adaptační program pro děti v dětské skupině s akcentem na věková a vývojová specifika, MPSV, Praha 2019.*

Adaptační období po nástupu dítěte do DS má několik fází[2]:

1. **a) Období orientace**

   Tato fáze probíhá zpravidla v prvním týdnu docházky dítěte do dětské skupiny. Dítě se drží v ústraní, zpovzdálí sleduje dění ve třídě, sleduje denní řád, pravidla v dětské skupině, rozložení hraček a systém jejich půjčování a uklízení. Navenek může dítě působit zdrženlivě, uzavřeně, může se stranit od ostatních. Tyto projevy může mít dítě i doma po návratu z DS

2. **b) Období sebeprosazování**

   Následuje po období seznámení dítěte s novým prostředím, s fungováním DS a jejími základními pravidly. Dítě získalo pocit jistoty a nyní může dítě cítit potřebu prosadit se ve vrstevnické skupině, upoutat na sebe pozornost. Začíná být společensky aktivní. Starší děti se mohou cítit ve své roli ohroženy nově příchozím dítětem, může docházet ke vzniku různých forem rozepří a konfliktů. Doma se děti mohou projevovat jako náladové, nevyrovnané, mají silnější potřebu jistoty a bezpečí.

3. **c) Období zvláštních opatření**

   Toto období je charakteristické ustálením rozdělení sociálních rolí a pozic ve skupině, jistým zklidněním, ustáváním hádek a sporů. Nově příchozí děti se snaží získat pozornost těch dětí, které mají podle nich vedoucí postavení ve skupině. Navazují kontakty s oblíbenými dětmi, soustřeďují se na jedince, ne na skupinu, ostatní děti mohou nechávat stranou. Doma mohou děti působit unaveně, vyčerpaně.

4. **d) Období ukončení adaptace**

   Toto období nastává zpravidla po jednom měsíci. Děti se zakotvily ve vztazích ve skupině, osvojily si určitou sociální roli, přijaly svou pozici ve skupině. Ztotožnily se s hodnotami, pravidly a normami DS. Navázaly vztah s pečujícími osobami.

3. Průběžné vyhodnocování adaptačního procesu

Pečující osoby průběžně informují rodiče dítěte o průběhu adaptace dítěte, konzultují s nimi pokroky dítěte, jeho chování v sociální skupině, možné překážky a obtíže atd.

V případě potřeby je plán adaptace po dohodě s rodiči upravován. Je možné volit např. tato opatření:

- úprava času ranního nástupu dítěte do DS,
- příchod do DS s jiným členem rodiny,
- úprava délky denní docházky dítěte do DS
- redukce počtu dnů docházky dítěte do DS
- úprava volby aktivit, kterých se bude dítě v rámci pobytu v DS účastnit, apod.

[2] *Převzato z metodického materiálu Adaptační program pro děti v dětské skupině s akcentem na věková a vývojová specifika, MPSV, Praha 2019.*